

Romeo och Julia på SMOT i Jönköping

– För mig har det blivit tydligt att den centrala konflikten *Romeo och Julia* inte är mellan Capulet och Montague / Stefan Marling, regissör

Den 10 februari 2017 har Smålands Musik och Teater (SMOT) premiär på *Romeo och Julia*. Det blir en stor uppsättning, med elva professionella skådespelare och tio amatörer på scen. Regissör är Stefan Marling. När jag intervjuar honom några dagar före kollationeringen berättar han att han fick uppdraget av teaterchefen Staffan Aspegren i oktober 2015.

– Min kreativa process började så snart jag visste att det här skulle bli av. Tankarna gick i olika banor kring texten. Under vissa perioder har jag sedan arbetat intensivt med *Romeo och Julia*, ibland har jag lagt den åt sidan för att jobba som pedagog och för att sätta upp *Lika för lika* på Romateatern. Nu i höst har jag under lång tid bara ägnat mig åt den här.

– Scenografen Marcus Olson har varit inblandad i förarbetet. På en stor institution som SMOT måste beslut om scenografibyggen och kostym tas tidigt. I Roma där han och jag samarbetat i två somrar är spelmiljön given, och man kan göra ändringar ganska sent. Det har varit skoj att få arbeta med honom i en den här andra situationen.

DE TRE SENASTE SOMRARNÄ HAR Stefan Marling regisserat tre sällan

Stefan Marling. Foto: SMOT

spelade Shakespearepjäser på Romateatern; *Komedi av misstag*, *Fångat frieri* och *Lika för lika*. Nu tar han sig an en av de allra mest spelade. Innebär det att han måste använda en annan arbetsprocess?

– Egentligen inte. Men jag måste göra skillnad i tankeprocessen. *Romeo och Julia* är inte bara flitigt spelad och älskad, den är välkänd även bland folk som inte sett den på teatern. Detta par, vars kärlek är omöjlig och det slutar med självmord, är ikoniskt i vår kultur. Det har gjorts operor och baletter, filmer och vidarediktningar.

– När jag arbetar med pjäsen måste jag hela tiden påminna mig om detta.

Jag måste försöka läsa den som om det är en okänd text som har dimpt ned i ett kuvert. Jag måste kämpa för att vara nyfiken – annars är det risk att läsningen bara bekräftar det jag redan vet.

STEFAN MARLING HAR MÖTT *ROMEO och Julia* på många sätt genom åren:

– Man tycker ju att man kan den. Jag har sett den många gånger, senast igår på Stockholms Stadsteater. Själv har jag spelat *Romeo* i en uppsättning i England. Och sett många filmer och teaterföreställningar. Jag är förtjust i Baz Luhrmans film från 1996. När den kom sade många att den var respektlös. Jag tycker tvärtom, Jag vet ingen annan så respektfull mot originalet. Där finns också mycket fint skådespeleri, speciellt av den makalösa Claire Danes.

– Trots detta har jag blivit förvånad – och provocerad – när jag läst pjäsen. Man brukar tala om Werther-effekten. När Goethes *Den unge Werthers lidanden* gavs ut 1774 ökade antalet självmord kraftigt bland tyska unga män. Något liknande hände när massmedia 1962 beskrev Marilyn Monroes död som ett tragiskt självmord.

SHAKESPEARES
**ROMEO
& JULIA**
på SMOT
i
Jönköping

– Idag är vi ganska vaksamma mot beskrivningar av självmord som romantiska, Men när det gäller *Romeo och Julia* händer det ofta att man i uppsättningar – och samtal – förskönar det som händer i pjäsen. Man framställer det som att de här två vackra unga människorna förenas i döden. Vår uppsättning blir inte så. Den kommer att berätta om två unga människor som tar livet av sig på ett smärtsamt sätt. Det är en tragedi.

STEFAN MARLING FRAMHÅLLER HUR viktigt det är att man återupptäcker klassiker, inte bara upprepar dem. Man måste läsa dem noga, med öppna ögon. Man måste fråga sig vad det är för pjäs, vad det är för värderingar som härskar.

– För mig har det blivit tydligt att den centrala konflikten *Romeo och Julia* inte är mellan Capulet och Montague. Båda är köpmannafamiljer i övre medelklassen, utan några religiösa eller etniska skillnader. Pjäsens centrala konflikt är istället mellan generationerna. Det är liksom en brist på kommunikation och förståelse mellan ungdomar och föräldrageneration. Det gäller inte bara de biologiska föräldrarna, utan också andra vuxna som träder in och tar på sig någon sorts föräldraroll. Nämligen Amman och munken fader Laurence.

– Pjäsen granskar det här kritiskt. Den gestaltar hur de vuxna totalt misslyckas i det som krävs av dem som föräldrar. Bland annat att skapa en trygg och fredlig miljö att växa upp i. En bra målgrupp för uppsättningen är familjer med barn i åldrarna 9-18. För *Romeo och Julia* handlar om föräldrar, barn och uppväxt. Förvirring och hormoner.

HUR MYCKET HAR ARBETET förändrat Stefan Marlings syn på pjäsen?

– Förr har jag mest tänkt på att *Romeo och Julia* handlar om kärlek, och på hur man ska kunna gestalta det. Skådespelare vill vara så smarta. Vi tycker det är svårt att gestalta det litet ungdomliga och kalviga. Kärlek är finittrigt och fjäderlätt – vi vill göra det coolt så vi har litet svårt att kasta oss ut i det.

SMÅLANDS MUSIK & TEATER

– Nu när jag fördjupat mig så känner jag att visst handlar pjäsen om kärlek. Texten är vacker på många sätt. Unga människor kan förhoppningsvis känna igen sig i den känslan. Men pjäsen använder denna känsla som en lampa, för att belysa samhället och dess tillkortakommanden.

NÄR JAG BER STEFAN MARLING precisera vad han blivit mest överraskad av nämner han två saker:

– Dels att granskningen av föräldraskapet är så tydlig. Och av att Shakespeare trots allt beskriver det så nyanterat. Vi ska inte döma dem, vi ska se att det är människor som utifrån sina förutsättningar försöker nå sina barn.

– Dels av alla spännande småroller. Alla servitörer, tjänare, musikanter. Det finns en stark scen när ett gäng musiker kommer. De har anlitats för att spela på Julias bröllop med Paris. När de får veta att hon är död blir de bara hängandes där i en lång scen, där de undrar vad de ska ta sig för – och om de ska få betalt.

– Detta är så typiskt för Shakespeare. Han berättar huvudpersonernas historia, men han visar också hur den sprider sig som ringar på vattnet. Ofta stryks sådana här rollfigurer, men hos oss är nästan alla dessa bullriga och respektlösa karaktärer kvar. Jag ser fram mot att få jobba med dem i Jönköping.

NÄR DU SÄGER DETTA KOMMER JAG att tänka på att man idag nästan alltid stryker många biroller i Shakespeares pjäser. Och att det nästan alltid drabbar figurer ur lägre samhällsklasser.

– Visst. I de scener som tas bort finns så mycket humor och kritik. Shakespeare var en erfaren teaterman. Han visste vad publiken behövde och vad den orkade med. Idag finns en tendens att omvandla hans pjäser – speciellt *Hamlet* och *Rickard III* till solodramer. Antingen varianter som görs av en enda skådespelare, eller i versioner där allt kretsar kring huvudpersonen. Sådant kan bli lyckat, men pjäserna vimlar av spännande karaktärer som förtjänar att få plats.

SIST FRÅGAR JAG VILKEN TIDSMILJÖ den här uppsättningen av *Romeo och Julia* är förlagd till?

– Jag är mycket påverkad av den kloka forskaren Marjorie Garber. Hon har sagt att när man sätter upp en Shakespearepjäs så befinner man sig på tre spelplatser. För *Romeo och Julia* är det a) där den skrevs, i London på 1590-talet, b) den fiktiva miljö där handlingen utspelas – i Verona, och c) där den spelas – i Jönköping 2017.

– Min och Marcus Olsons utgångspunkt är att föreställningen utspelas i en historisk miljö. Det är inte någon exakt rekonstruktion, men skådespelarna kommer att ha kostymer som inte liknar det åskådarna har. Men vi öppnar en dörr fram mot nutiden och leker med tidsperspektivet.

Intervju: Kent Hägglund

**Romeo och Julia spelas 10 februari
- 17 mars på Smålands Musik och
Teater i Jönköping. 036 - 32 80 80
www.smot.se**